

РЕЦЕНЗИЯ

от

Явор Светозаров Конов,

(професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”)

д-р, д.н., професор по полифония

месторабота: департамент Музика, Нов български университет – София,

на дисертацията за придобиване

на образователната и научна степен *доктор*

(професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”)

на магистър МИЛКО ДОЙЧЕВ МИЛКОВ

на тема

**„СЪВРЕМЕННИ ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ
В КАМЕРНОТО И СОЛОВО МУЗИЦИРАНЕ С ПИАНО”**

Научен ръководител: проф. д-р Милена Шушулова-Павлова

Департамент Музика, НБУ – София 2020

Предоставената ми за рецензиране дисертация е разположена на 114 страници, в обем близък до този по БДС (1800 знака/страница), в които има и редица нотни примери, описания на концертни програми и др.

Но първо: **най-важното** за мен от **биографията** на докторанта.

Магистър **Милко Дойчев Милков** е роден през 1965 г. във Варна, където завършва музикалното училище с пиано, а след това и класа на професорите Джулия и Константин Ганеви в БДК (днес НМА) в София. Според предоставената ми автобиография, специализира пиано в Музикалната Академия “Santa Cecilia” – Рим (Италия) при Sergio Perticaroli и камерна музика при Felix Ауо. Участва в Майсторските класове по интерпретация на Marcello Abbado (Италия), Germain Mounier (Франция) и Лев Наумов (Русия). Носител на I награда от Националния конкурс “Светослав Обретенов” – Провадия; лауреат е на Международния конкурс за пианисти “Senigallia” – Италия и на Международния конкурс за млади музиканти “Trofeo di Tortona” – Италия (но нямам данни за годините, в които е завоювал тези награди).

Милко Милков е концертирал с рецитали, в концерти с камерна музика и като солист на оркестри в България и в чужбина (Австрия, Италия, Южна Африка, Южна Корея, Гърция и Русия), в това число и на престижни наши и чужди фестивали. Свирил е с редица известни наши и чужди музиканти. Записвал е за БНТ и БНР. Осъществил е 4 компактдиска.

От 1998 г. преподава пиано в Kwangju University – Южна Корея, от 2001 е в НБУ (където преподава пиано и камерна музика). Повече биографични данни за М. Милков можете да видите на сайта на НБУ:

https://ecatalog.nbu.bg/default.asp?V_Year=2020&PageShow=teacherpresent&P_Menu=teachers&Fac_ID=3&P_ID=844&T_ID=2982&l=0.

В НБУ работя вече 10-а година, в този период съм имал и служебни взаимоотношения с колегата Милко Милков. Близки не сме, така че в този смисъл разсъждавам и пиша безпристрастно. Разговаряли сме понякога, музикантски – установил съм голямата му обич (дори до афект) към музиката и особено към свиренето на пиано.

Роден с талант, М. Милков е добил и богато професионално образование, включително и в чужбина. Бил съм на негов концерт с цигуларя Димитър Буров (на 10 юни 2013 в зала 9 на НДК в София, вж

<https://www.btv.bg/video/shows/predi-obed/videos/klasika-za-tseniteli.html>): бе висок клас свирене и музициране, увличащо, с този тип „контролирана импровизационност“ (терминът мой, Я. К.), за който става дума изрично в дисертацията на М. Милков (вж. по-долу в тази рецензия).

Свидетел съм на благодарността и уважението от страна на наши студенти към М. Милков, като преподавател по пиано и изобщо музикант. Води майсторски класове в чужбина и у нас. Прочетох много ласкави оценки за пианиста и музиканта Милко Милков от страна на световноизвестни музиканти. Всичко това ми дава основание да подчертая професионалните му качества.

И сега вече – **самата ми рецензия**, която е съобразена с *изискването да се оцени, а не да се преразказва дисертацията.*

Настоящата докторантура е от **изпълнителски** тип. Дисертацията е структурирана в Увод, 3 глави, Заключение и Изводи, списъци на свързаните с нея концерти и публикации, Библиография и Приноси на дисертационния труд, Отзиви за концертни изяви на докторанта.

Главите на дисертацията са следните:

Глава 1. Теоретична и терминологична основа. (В нея са засегнати въпроси за интерпретацията и художествеността в нея, за камерната музика и музициране. Изпълнителството – цели и задачи, подготовка, споделян личен опит – и изпълнителски, и педагогически. Много ценни и интересни споделяния и на личен опит от страна на големи музиканти, с които пианистът и докторант М. Милков е работил и свирил. Дисертантът подчертава важността да се свири колкото се може по-верни на автора ноти – по възможност urtext. Винаги да си наясно кои са авторски изисквания и указания, и кои – редакторски, които следва да се вземат предвид само като възможни указания. Докторантът подчертава и важността на това, преди сам да си разгледал и просвирил добре творбата, която почваш да учиш, да не я слушаш в чужди изпълнения – и едва след това да се „консултираш“ с поне няколко такива... и да не копираш нищо! Подчертава и това, че репетиционният процес е време, в което „трябва да бъдат

уточнени, установени и фиксирани всички елементи и компоненти на изпълняваните пиеси до най-малките подробности и детайли“ (из стр. 25 на дисертацията). Докторантът подчертава и важноста на достатъчния брой репетиции, че и добре разпределени във времето... Засяга и изключително важния въпрос за сценичната импровизацията – в интерпретационния аспект – и в подходящите граници! – че само тя може да направи изпълнението на творбата пресътворяващо и уникално, оттам и увличащо. „Когато изпълнителят е уверен и спокоен, бидейки подготвен по този начин, той може да се довери на моментен импулс по време на изпълнението; да се подчини на вдъхновението на момента; да се остави свободно на акта на музицирането“ и да създаде „и това тайнство, което носи такова удоволствие, удовлетворение и радост на артиста и на публиката!“ (из стр. 27).

Глава 2. Интерпретационни проблеми в камерното и солово изпълнителство (и в частност пианистични изпълнителски въпроси и подходи при тройния концерт на Бетовен (1803) и в този за 2 пиана и оркестър на Пуленк – изпълнени от докторанта през 2013 и 2014 г.). В този дял от дисертацията си М. Милков коментира етапите на работа на пианиста – в самостоятелната му подготовка, както и тези на изработване и пресътворяване на творбата с другите солисти и с диригента и оркестъра. Дисертантът прави описания и анализи, споделя лични предпочитания, преценки, препоръки и опит, които доказват детайлното многостранно познаването на материята и несъмнения личен акт на написването на дисертацията. Особено ценни са осветлените от докторанта аспекти на баланса между 3-те солистични партии в тройния концерт на Бетовен (на стр. 35 и др.). Аналогично и за двойния концерт на Пуленк – докторантът ни предлага най-различни посочвания, позовавания, авторски и/или чужди, коментари, указания, препоръки... Част по част, дял по дял, откъс по откъс, такт по такт, детайл по детайл – но няма да се разпростирам в цитиране. Докторантът коректно посочва и нотните издания, с които работи: 1) Ludwig van Beethoven – Konzert Fur Klavier, Violine, Violoncello und Orchester, Opus 56, G. Henle Verlag, Munchen, 1996, и 2) Francis Poulenc – Concerto en re mineur pour deux pianos et orchestre, Réduction pour deux pianos par l’auteur. Editions Salabert, Paris, 1933.

Наред с това, докторантът посочва и коментира и по няколко съблемни записа и на двете творби.

Глава 3. Класически изпълнителски и интерпретационен подход при изпълнение или запис на пиеси от популярната музика (сред които и творби от Шопен, Гранадос, Марчело-Бах, Вивалди, Масне, Глук, Л. Пипков...): пише за спецификата на малката форма (в паралел с голямата, като посочва редица изпълнявани от него мащабни, сложни и трудни и клавирно, и интерпретационно знакови творби за пиано), споделя личен опит относно въпроси на избора и последователността на пиесите, ползването на дигитално пиано (характеристики, възможности, избор на параметри) за MIDI запис, вкл. и със синтетичен оркестър – въз основа и на самото записване от докторанта и осъществяване на CD през 2016.

Референтните източници на дисертацията: описаната в дисертацията Библиография е в скромния обем от само 4 текста в 1 сборник на български език и една книга на руски език – приемам, това е дошло от специфичната тема на дисертацията и от факта на изпълнителския ѝ характер, представящ лични осмисляния, преживявания и пианистичен опит на докторанта. Съответно представя и списък от 5 нотни партитури (немски, френски и англоезични издания). Следва и поредица от около 70 интернет сайта.

Въпросите на изпълнителството и интерпретацията са винаги актуални за музиканта – исторически, теоретически, практически, художествено. В този смисъл значимостта на изследваната в дисертацията проблематика и научно-приложната ѝ страна са безспорни. Дисертацията има добре формулирани цели и задачи – и те са изпълнени и постигнати, при съответствие на избраната методология на изследванията. Както вече написах, нямам съмнения, че трудът е лично дело на докторанта, със съответния собствен негов принос при събирането на емпиричните данни и осмислянето им – представен е многоаспектно и многократно личният му опит. Степента на познаване на проблематиката е висока, ползваните референтни източници (включително и личен архив на докторанта, упоменаван в бележки под черта в текста на дисертацията) са в

интегрална взаимовръзка с изследването. В текста има значителен брой коректни позовавания на автори. Няма спор, че в дисертацията са налице не само обоснован и разработен модел на изследването, но че той е и практически проведен – отново отбелязвам, че това е изпълнителска докторантура.

С удоволствие мога да подчертая колко ЧЕТИВЕН текст е тази дисертация! (Бил той и малко „наивистичен“ на моменти... Нищо! Подобни „упреци“ съм търпял и аз за мои текстове...) Доказателство за същност, че и практико-приложна състоятелност.

Авторефератът (във фактически обем около 25 страници по БДС) отразява в достатъчна степен дисертацията, структурно и по същество.

Поздравления към научния ръководител проф. д-р Милена Шушулова-Павлова.

Приемам като цяло посочените от докторанта приноси на дисертацията му. За мен най-ценни са споделиеният опит на докторанта от работата и музицирането му със световно значими изпълнители и педагози, както и подробните анализи на докторанта на детайли и аспекти камерното музициране, в различните му етапи на подготовка и реализация. Разбира се, в рамките на тази изпълнителска докторантура – и самите концертни изпълнения на сцена и записи на докторанта, респ. и посочените от него повече от 26 хиляди общо брой прослушвания на качените от него в интернет негови записи.

Обобщавам:

Използваният в изследването материал е достоверен. Дисертацията – свързаните с нея концерти на М. Милков и текстът му, респ. приносите на докторантката му доказват, че колегата Милков има нужните историко-теоретични познания по специалността и достатъчна способност за самостоятелност при провеждане на научно изследване. Отново да кажа, че личното участие на докторантката е безспорно. Публикациите по дисертационния труд са го направили публично достойние в необходимата степен: 3 текстови публикации в научно списание („Млад научен форум...“;

НБУ) и редица аудиовизуални (17 в you tube, 3 в Bandcamp, 15 в SoundCloud и 19 в TWINE).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

На фона на гореизложеното, аз съм ЗА присъждането на образователната и научна степен доктор на магистър МИЛКО ДЕЙЧЕВ МИЛКОВ, въз основа на изпълнителската му и текстова докторантура на тема „СЪВРЕМЕННИ ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ В КАМЕРНОТО И СОЛОВО МУЗИЦИРАНЕ С ПИАНО (НБУ – София, 2020). Надявам се, че такава ще е оценката и на останалите колеги от научното жури.

(Явор Конов, д-р, д.н., професор
Департамент Музика, НБУ)

София, 20 октомври 2020